

RELIEF

24 - 26

IULIE -
SEPTEMBRIE -

1994

16 PAGINI
300 LEI

Revistă lunară literar-artistică și cultural-științifică

Etic și estetic

Este în firea românului să prețuiască gestul uman și dintr-o perspectivă estetică, nu numai dintr-una morală. Cu alte cuvinte, fapta omului este măsurată nu numai cu cântarul binelui și răului, ci și cu cel al frumosului. „În tot ce face omul din popor - observă Nicolae Iorga - este totdeauna grija de a vedea dacă este frumos ori nu este frumos. Sunt lucruri pe care nu le împiedică nici o lege, pe care nu le interzice nici un regulament, care nu pot atrage nici o pedeapsă și, cu toate acestea, lucrurile care sunt astfel, îngăduite nu se fac. Nu se fac pentru ce? Pentru că nu sunt frumoase” Însuși cuvântul „frumos” sugerează ideea de „armonie totală”, în care se potrivesc elemente materiale și morale, pentru că „formosus” latin, din care derivă, cuvântul nostru, înseamnă „forma întregă”, forma deplină. Tot ceea ce strică armonia dintre etic și estetic, dintre bine și frumos este resimțit de poporul român ca o stridență pe care biciul proverbelor și zicătorilor o sancționează. Repudierea stridenței din viață, comportamentul, îmbrăcămintea, precum și din creația sa artistică, denotă nevoia intimă de echilibru clasic a poporului român. Aceasta este poate, trăsătura cea mai adâncă romană a spiritului românesc. „Nu se cade „sau” nu e frumos” să faci cutare faptă sunt expresii ale unei convingeri etice și estetice de esență rațională, menținută într-o lungă și zbuțuită istorie. O istorie care ne-a ademenit de multe ori să fim altceva și altcumva, pentru a supraviețui: m-am întrebat, în cursul cercetărilor mele etnografice, de ce oare, țărâna din părțile Ineului a adoptat un croi incomod pentru frumosul său costum de sărbătoare, sau, de ce a preferat țărâna din Valea Mureșului acel suman atât de elegant, dar atât de stingheritor pentru mișcările brațelor? Prin comparație cu alte zone geografice și etnografice ale țării mi-am dat seama că portul popular românesc, pentru a fi înțeles, trebuie văzut împreună cu gesturile insului uman. Prin structura și croiul său, adică prin elementele sale estetice definitorii („formă”) portul popular românesc cenzurează gesturile omului și le impune o anumită măsură. Există în străfundurile sufletești ale poporului nostru o experiență de viață convertită estetic asupra căreia merită să medităm. Sunt atâtea tâlcuri încă nedescoperite în arta noastră populară care pot constitui surse ale unei veritabile pedagogii sociale. Să folosim zestrea de gânduri și îndemnuri etice și estetice ale strămoșilor pentru a ne regăsi propria noastră identitate. Numai așa vom rămâne noi înșine, sub cerul care acoperă toate popoarele lumii deopotrivă.

Horia MEDELEANU

NICOLAE Chirilovici : „Peisaj citadin cu pod”

din sumar :

- Poeme de ILIE MĂDUȚA
- Colocviu internațional PAUL VALÉRY
- Convorbire cu LAURENȚIU ULICI, președintele Uniunii Scriitorilor din România
- Pagini europene : Milan Kundera - „A unsprăzecea poruncă”

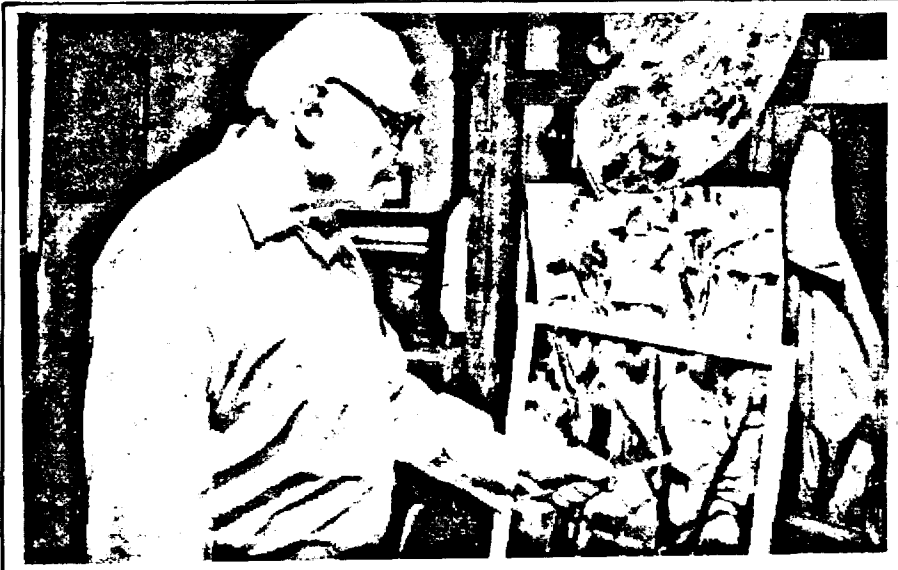
R

DICTIONAR PLASTIC ARĂDEAN

Pictorul NICOLAE CHIRILOVICI (1910 - 1993)

La un an de la moartea pictorului Nicolae Chirilovici se cuvine să aruncăm o privire retrospectivă asupra vieții și activității sale pentru a-i fixa locul în istoria culturală a Aradului din ultima jumătate de veac. A trecut printre noi cu seninătatea unui înțelept din vechime, preferând liniștea atelierului în locul publicității zgomotoase. În anii tinereții și-a format un stil pe care nu a simțit niciodată nevoia să-l schimbe. „Noutățile” zilei nu l-au ademenit cu glasurile lor de sirene. A fost o pildă reconfortantă de crez artistic și de forță morală. Privindu-i lucrările din ultimii ani, executate cu aceeași decizie a penelului din trecut cu un ochi neobosit în fața frumuseților inepuizabile ale naturii, te simți invadat de bucuria curată cu care acest pictor credincios și-a însuși s-a dăruit creației.

Formația lui artistică s-a desfășurat la Școala liberă de pictură de la Baia Mare, în anii 30. Față de principiile estetice ale renumitului centru artistic din nordul țării, Nicolae Chirilovici a dovedit o reală adeziune temperamentală. Dragostea sinceră

față de natură și nevoia de contact direct cu frumusețile acestora l-au apropiat cu ușurință de pictura de plein-air, practică de maestri și profesorii băimăreni.

Spre deosebire de aceștia, însă, Chirilovici s-a simțit atras mai puternic de spectacolul colorat al naturii. În concepția lui, lumina însăși este o funcție a culorii. Ea pare că vine din lucruri, nu de la o sursă exterioară. Impresia de lumină se naște în tablourile sale din alchimia culorii. Strădania lui cea mai mare a fost să redea senzațiile de culoare nealterate de efectele luminii. S-a născut astfel o pictură în care umbra este aproape alungată, iar culoarea se extinde suveran pe toată suprafața tabloului. Tablourile par pictate într-o lumină inventată, în care volumele obiectelor se decupează clar și tranșant, iar impresia de desfășurare în spațiu este dată exclusiv de alternanța culorilor calde cu cele reci. În această viziune, plein-air-ismul școlii de la Baia Mare a suferit un amendament datorat lecției lui Cézanne, lecție pe care pictorul arădean a înțeles-o și a aplicat-o într-un mod personal.

Temele predilecte ale lui Chirilovici sunt priveliști de sat, cu case în planul secund și dealuri în fundal, ulițe străjuite de arbori cu frunziș bogat, peisaje din Podgoria Aradului și lunca Mureșului.

Un capitol important în pictura sa îl ocupă peisajul citadin. Străzile doznice cu case vechi, piețe cu arbori și bănci sunt pictate cu voluptatea celui îndrăgostit de patina atât de bogată cromatic, depusă de vreme pe edificii și locuri.

În egală măsură, Chirilovici a înregistrat succese artistice în naturile statice. Obiecte casnice banale, fructe, cărți, flori sunt tratate într-o pastă savuroasă și într-un aranjament decorativ din care se degajă bucuria francă în fața frumuseților nebănuite ale universului intim al omului. O bucurie care-l face să se întâlnească, urmând calea

sa proprie și păstrând proporțiile, cu marele Petrașcu.

Foarte rar, în cariera sa, a abordat portretul. Și mai rar, compoziția. Privită retrospectiv, creația lui Nicolae Chirilovici ne apare un imn închinat în exclusivitate naturii. Cu alte cuvinte, pictorul nostru a fost înainte de toate un peisagist. Puține din lucrările sale se află în muzee. Cele mai multe sunt risipite în colecțiile unor iubitori de frumos. O expoziție retrospectivă „pe care o dorim din suflet, ne-ar aduce în fața ochilor nu numai pe cel mai bun pictor arădean din ultima jumătate de veac, ci ne-ar revela totodată unul dintre cei mai remarcabili colorști din generația sa de pictori transilvăneni, un Aurel Ciupe sau actul Catul Bogdan, nume alături de care cel al lui Nicolae Chirilovici se așează firesc și ferm.

Horia MEDELEANU

Fotografiile de Florin HORNOIU

„Cain și Abel”

Inspirat din realitatea politico-economică britanică, romanul lui Jeffrey Archer se desfășoară pe o perioadă de 60 de ani și și alege personajele pe criteriu autentic: un polonez sărac pornit în luptă ca să-și creeze o situație și să-și capete o personalitate, născut din părinți necunoscuți victimă a războiului, evadat dintr-un lagăr din Rusia și emigrant spre America, iar celălalt fiul maimultor generații de bancheri, manierat și drastic adept al etichetei, având tenacitatea și siguranța de sine a insului susținut demilioane, dar și tenacitatea și flerul unui veritabil om de

afaceri al secolului 20.

Porniți în viață din colțuri de lume diferite în condiții la fel de diferite, cei doi bărbați - numiți simbolic Kane & Abel, ajung să se întâlnească și să se identifice ca dușmani, unul de pe poziția președintelui celei mai mari bănci din America: „Lester, Kane & Comp.”, iar celălalt conducătorul Grupului Holelier: „Baron” ce avea să se extindă în toată lumea.

Destinele lor se intersectează, se împletesc și se determină reciproc sal-

vându-se unul pe altul fără ca cel salvat să știe cine era binefăcătorul, dar și urmărindu-se și hărțuindu-se unul tinzând să-l anihileze pe celălalt. Cursa aceasta tipic occidentală este palpitantă ca și subtilitățile tehnice ale celor doi luptători.

Cartea este de-o vitalitate deosebită, narațiunea surprinde mereu prin noutate, iar talentul de bun povestitor al lui Jeffrey Archer este indiscutabil.

Referitor la această ultimă calitate autorul însuși recunoaște: „Trebuie să fii un bun povestitor ca să supraviețuiești ca scriitor”. „Dacă Premiul Nobel s-ar acorda pentru arta povestirii Jeffrey Archer l-ar primi cu certitudine” - declară New-

castle Enening Chronicle, iar ziarul „Los Angeles Times” îl consideră printre primii 10 povestitori din lume. O altă parte a criticii însă, consideră că producțiile sale n-ar fi valori demne de-a aparține istoriei literaturii, numai că - în final - cel mai îndreptățit critic este publicul cititor, iar faptul că a fost tradus în 25 de limbi și că, cărțile sale s-au vândut în număr de 150 milioane de exemplare, nu înseamnă puțin lucru.

Însăși cursul vieții autorului a fost unul sinuos puternic ancorat în politic. El cunoaște căderile și urcușurile, rapacitatea vieții la vârstă. Ca urmare a acestui mod de existență, alegerea acestui tip de personaje ca: Kane și Abel nu este deloc întâmplătoare.

Lucia BIBART

RECENZIE

Poeme de Ilie Măduța

(1927 - 1989)

Cântecul poetului

Fără cântecul poetului
orice virtute pierde

Pîndar

Virtuțile-s în lumea oamenilor.

Aicia strălucesc

curajul, bunătatea și iubirea.

Fără cuvinte faptele-s pierdute

fructe de scrum,

miresme năclăite.

Entreaga lume-asa alcătuită:

întâi un ferm tărâm al lucrurilor.

Deasupra oamenii cu truda lor.

Și mai presus boltit e cerul limbii

și al spiritului.

Dănuie-aici cuvintele ca stele.

Iar cântecul poetului

e temelii-acestei dănuiri.

Recunoscuta ecuație

În comuniune cu cărțile,

caietele scrise și vrăbiile

nor la pâinea din fereastră iernii.

Afară plouă răgușit.

Nu ești prea singuratec, sufletul meu,

în această nerezolvată ecuație?

Cărțile îți tin loc de oameni,

caietele sunt oare convorbiri de neauzite buze,

vrăbiile și ploaia,

înnegurata vreme de-afară

te pătrund, se lipesc de tine.

Devin suflet dilatăndu-te până ce

te confunzi cu omenirea și universul?

Poate-ți anticipă așa zisa ta moarte

când îngropat în pământul satului tău

nu vei mai ști ce ești și nu ești

concentrându-te în acel punct

invizibil și nesonor

identificat cu Neantul.

Arzând totuși.

Bătrânii

Cei îmbrăcați în sudoarea singurătății

ca-ntr-un lîntolui,

ieșiți în fața porților

cu boabe de vânzare pentru zburătoarele cerului

tineretea trece nătângă pe lângă ei rîzînd.

Cei ce privesc palizi și cerșetori

din cercul singurătății lor,

din neubiure,

privesc înfricoșati iuresul vieții înaintînd

spre propria-i singurătate și neubiure,

spre neînțelegerea altei tinereti la fel de zadarnice.

Milă pentru cei ce stau în fața porților,

ei veteranii celui de-al doilea război mondial

și poate și al celui dintâi război mondial,

albi de paloare strălucind parcă

în nepăsarea străzii,

în vârtejul de frunze și câini.

În prag de toamnă

Se țese aerul de presintiri.

Pîrue-n cuiburi pui de rîndunele.

Curg pe grădini sonore amintiri

și-o grea roșată pălpînd din stele.

Se mai aud celeste ciripiri

ce-or asfinti pe-albastre mări și ele,

prin foi cu mătur litere subțiri,

prospai de gând și lenese inele.

Încă un pas până la ploaia sumbră

ce undeva în munte ne adumbră,

dar se mai toarce-n nouri moale aur;

pe vale-o bură albă strălucește

și sufletul din strămbe porți trosnește

de fruntea înstelată-a unui taur.

Eschil

Lupta grecilor cu persii

mai zăngăne și mai vuieste-n văzduhul urias

fiindcă a cântat-o Eschil.

Câte lupte drepte, bocete și-nsîngerări

nu s-au descompus în tărână

risipindu-si văpaia în frigurosul Ereb?

Luptele noastre de la Vaslui și Călugăreni

sînt pale de fum

pe ecranul transparent al memoriei

fiindcă n-a fost acolo prezentă Limba Română

și geniul tutelar purtînd călimara și peana.

Voi, biete nimicuri,

palicari ai norocului,

nu luați în derădere Poetul

și betia lui vizionară.

El este temelul neamului și al semetiei voastre.

**Acest grupaj de poeme
ne-a fost oferit
de soția poetului.**

Colocviul internațional PAUL VALÉRY

Sub semnul unui motto extras din Paul Valéry - a cărui adevărată și bogăție de substanță au fost remarcate de toți participanții - („Je porte le nom que vous voudrez, et c'est mon véritable nom”),

a avut loc la București, în perioada 5-8 septembrie 1994, Colocviul Internațional Paul Valéry, organizat la Centrul român „Paul Valéry” (președinte: Ștefan Aug. Doinaș; director: Alina Ledeanu), în colaborare cu Universitatea din București, Fundația Culturală „Secolul 21”, Institutul Francez din București și cu sprijinul Serviciilor Culturale ale Ambasadei Franței la București, al Fundației Soros pentru o Societate Deschisă, al Ministerului Român al Învățămîntului și al Uniunii Scriitorilor din Rhône - Poulenc, precum și cu generoasa contribuție a Universităților de Științe agricole din București și din Timișoara. Deschiderea oficială a avut loc la Universitatea din București („sala senatului”), prin alocuțiunea Vice-Rectorului Universității din București, Ioan Mihăilescu, a Excelenței Sale Ambasadorul Franței la București, Bernard Boyer și a președintelui Colocviului, Ștefan Aug. Doinaș. S-a dat citire unui text inedit de Paul Valéry, „A mes amis Roumains”, încredințat centrului român „Paul Valéry” de către fiica poetului, Agathe Rouart - Valéry, ce urmează să apară într-un viitor număr al revistei Secolul 20 unde vor fi publicate lucrările Colocviului. Toți cei douăzeci de participanți străini sunt nume de primă mărime în domeniul cercetării și exegezei valéryene, cei mai mulți aparținând puternicului Centru „Paul Valéry” de pe lângă Universitatea din Montpellier. Lucrările care au avut loc la Institutul Francez din București, au fost grupate în cinci mari secțiuni: 1. A l'heure d'un bilan (moderatori: Norbert Dodille, Alina Ledeanu; autori de comunicări: Judith Robinson - Valéry, Hubert Nyssen, Alexandru Paleologu, Ștefan Aug. Doinaș, Nicolae Celeyrette, Maria Teresa Giaveri, Michel Jarrety); 2. Questions de langage, questions de poésie (moderatori: Ștefan Aug. Doinaș, Marius Ghica; autori de comunicări: Irina Mavrodin, Jean - Michel Maulpoix, Regine Pietra, Marius Ghica, William Marx, Kunio Tsunekawa, Huguette Calmel); 3. L'écriture du moi (moderatori: Irina Mavrodin, Mihai Zamfir, autori de comunicări: Serge Bourjea, Paul Gifford, Christina Vogel, Alina Ledeanu, Françoise Haffner); 4. Un regard prémonitoire sur le monde actuel (moderator: Alexandru Paleologu; autori de comunicări: Huguette Laurenti, Mihai Șora, Angela Biancofiore, Mihai Zamfir); 5. Variété (moderator: Mihai Șora; autori de comunicări: Norbert Dodille, Solomon Marcus, Suzanne Nash, Robert Rhyne, Monique Allain-Castrillo). Cu adevărat performante, aceste comunicări făcute de universitari, cercetători, scriitori din Franța, Spania, Italia, Anglia, Statele Unite ale Americii, Japonia, Elveția, România au suscitad ample și interesante dezbateri. În ziua de 6 septembrie, participanții la Colocviu s-au întâlnit - la Casa Scriitorilor - cu un grup de scriitori români, iar în dimineața zilei de 7 septembrie, prof.dr. Emil Constantinescu, Rectorul Universității din București, a remis onora dintr-o participare străini patru medali „Tricentenarul Universității din București”. La lucrările Colocviului a asistat și doamna Pascale Honneger, precum și președintele Academiei Române, Virgiliu M. Constantinescu. Conform părerii tuturor participanților, Colocviul prin care se inaugurează activitatea Centrului român „Paul Valéry” - a fost o mare reușită, un eveniment cultural de anvergură europeană. (Irina Mavrodin)

Nota redacției:

Articol preluat din „România literară” nr.36 (21-27 sept.1994)

„CRED CĂ UNIUNEA SCRITORILOR ARE ȘANSE REALE SĂ EXISTE ÎN CONTINUARE”

- Stimate domnule LAURENȚIU ULICI cu ce ocazie vă aflați la Arad?

- Am venit la Arad, în acest sfârșit de iunie, pentru înființare unei filiale a Uniunii Scriitorilor pentru județele Arad, Bihor și Hunedoara. Firește, acest lucru îl realizăm într-o acțiune mai largă a Uniunii Scriitorilor, de descentralizare a activității noastre, pentru înființarea, acolo unde există peste 20 de scriitori, a unor noi filiale pe lângă cele șapte deja înființate.

- Care este scopul înmulțirii numărului de filiale?

- Avem în vedere două puncte de vedere. Întâi pentru a ne adapta, din mers, prin infrastructură, evoluției generale a societății românești. În al doilea rând pentru a oferi regiunilor, zonelor mai mari din România un potențial spiritual pe măsura oamenilor ce locuiesc în acel teritoriu. Cele două puncte de vedere sunt de fapt complementare, adaptate, prin infrastructură, la evoluția societății românești, și țin de crearea unei autonomii a scriitorului sau a organizației lui de breaslă, în teritoriu, autonomii determinate și de un motiv specific, profesional, dar și de un motiv economic, în speranța că aceste noi filiale vor angaja mai mult decât până acum orgoliul oamenilor de a locui în teritoriile respective, pentru a-i sprijini în acțiunea lor de înălțare spirituală.

- Vă rog să reamintiți, în afara de scriitorii din Arad, cine va mai face parte din această nouă filială înființată în cursul zilei de astăzi, 25 iunie 1994, la Teatrul de stat din Arad?

- Din filiala de la Arad a Uniunii Scriitorilor din România poate face parte orice scriitor care dorește acest lucru din județul Arad, precum și din județele Bihor și Hunedoara.

- De ce este nevoie de un „dosar” pentru a intra în Uniunea Scriitorilor din moment ce ai mai multe cărți publicate?

- Uniunea Scriitorilor, ca organizație de breaslă, cuprinde scriitori profesioniști. Profesiunea de scriitor nu se obține după ce ai publicat o poezie sau un fragment

În cursul anului 1994 au contribuit la sponsorizarea revistei „RELIEF” următoarele societăți comerciale: FEDERALCOOP - Arad, REGIA AUTONOMĂ DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ, S.C. AGROINDUSTRIALA „LEGUMICOLĂ” SA-Pecica, „ROMAGRA” S.A. Sucursala Arad și S.C. FORAJ SONDE ZĂDĂRENI S.A.

Tuturor acestor sponsori le mulțumim!
REDAȚIA

de proză într-o revistă literară sau după ce ai citit într-un ceneclu literar. Ea se obține, așadar, prin cărțile publicate. De aceea, dosarul de care vorbim se referă la activitatea literară a celui care vrea să intre în Uniunea Scriitorilor. În acest dosar trebuie să existe două cărți, conform statutului Uniunii Scriitorilor (de poezie, proză, teatru, critică, publicistică etc.), apoi o cerere, două recomandări din partea unor membri ai Uniunii Scriitorilor și câteva referințe critice, în măsura în care acestea vorbesc în mod deosebit despre valoarea cărților publicate. Pe scurt acesta este întregul dosar pe care-l cerem celui care dorește să intre în uniunea noastră.

- Se vorbește tot mai mult de frustrarea unor categorii de intelectuali, de artiști în această perioadă de tranziție. După opinia dvs. scriitorii de astăzi se pot considera frustrați?

Convorbire cu dl. LAURENȚIU ULICI, președintele Uniunii Scriitorilor din România

- Nu cred că este frustrat special, el ca scriitor. Există o inadaptare a mai multor categorii profesionale, printre care se numără și scriitorii, având în vedere noile condiții economico-sociale din România. Vedeți dumneavoastră, este foarte greu să renunțăm la obiceiuri vechi. Astfel, dacă obiceiurile de dinainte de evenimentele din decembrie '89 nu mai pot fi satisfăcute, unii dintre scriitori se pot simți frustrați, dar nu este o frustrare corectă!

- Președintele Uniunii Scriitorilor s-a simțit și el frustrat?

- Și eu sunt scriitor și mă simt cât de cât frustrat, dar am această conștiință că este vorba de o frustrare artificială, pentru că nu țin de voința cuiva! Eu nu sunt victima voinței cuiva! Cum erau înainte, o serie de scriitori, victime ale voinței politice dictatoriale, totalitariste. În prezent toată lumea se află în schimbare, inclusiv din punct de vedere politic. Deci frustrarea este față de ceea

ce se întâmplă în afara noastră. Sigur că nu trebuie uitat nici faptul că se adaugă la aceasta și o frustrare de un tip asemănător cu cea veche, în măsura în care cei care conduc, care se află astăzi la putere nu izbutesc - în cazul în care au intenții bune - să acorde culturii (din care face parte implicit literatura) ajutorul pe care aceasta îl merită. Din păcate, în perioada actuală de tranziție spre economia de piață, cea mai dezavantajată este cultura! Noi nu avem încă puse la punct toate instituțiile proprii unei economii de piață pe care să se poată susține cultura. În aceste instituții proprii ale economiei de piață statul trebuie să intervină, să ajute cultura, arta și literatura, nu pe scriitor, ci, repet, literatura, creația literară.

- Considerați că prin înființarea filialei din Arad a Uniunii Scriitorilor din România, scriitorii din această parte a țării se vor simți mai puțin frustrați?

- Da, pentru că este o asociere menită să-i asigure scriitorului un anumit sentiment de protecție, chiar dacă nu întotdeauna o protecție reală, dar măcar să se simtă că este protejat. Nu e vorba numai de protecție socială, ci mai ales de protecție literară. Dar, trebuie să recunoaștem, că protecția scriitorului încă vine din altă parte și nu, în cazul de față, de la noua asociație constituită astăzi. Gruparea de scriitori dintr-o filială poate interveni, dar nu poate determina nivelul social al scriitorului. În schimb e nevoie de protejarea scriitorului, lucru la care asociația poate să contribuie.

- Cum vedeți viitorul breslei scriitorilor?

- Mai optimist, în măsura în care vom reuși să impunem noul proiect de statut, care va schimba destul de serios configurația Uniunii Scriitorilor. Personal, cred că Uniunea Scriitorilor are șanse reale să existe în continuare; nu am vrut să creștem în pondere, ci în semnificație! Dar, repet, cu condiția schimbării statutului, înclinării spre un statut de sindicat cu un dublu aspect: pe de o parte protejarea existenței sociale a scriitorului, iar pe de altă parte în planul protejării creației literare.

Arad, 25 iunie 1994

A consemnat:
Emil ȘIMĂNDAN

Nicolae Chirilovici „Trecerea anotimpurilor”

POEME DE MIRCEA STEPAN

Dinspre Lipova îmi sosesc, din vreme în vreme, ciudate mesaje. Uneori telefonul sună după miezul nopții, ridic recetorul și ascult versuri șoptite de o voce tragică; altele primesc teancuri de foi acoperite cu un scris nervos, febril (mâna ... autoare pare a fi grăbită de te miri ce spaima născute în abisul unui suflet mereu bătut de întrebări) ori dactilograme ieșite dintr-o (infernala) mașină de scris ale cărei clape au tăcânit (probabil) asemenea rafalelor de armă automată.

Cel care-mi expediază aceste semnale poetice poartă un nume: MIRCEA STEPAN.

Nu știu în ce anotimp s-a născut el, dar e sigur ivit pe lume în zodia poeziei. Altfel, e un risipitor precum toamna. Își dăruiește rodul neliniștilor sale, precum copacii monedele de aramă care sunt frunzele lor. O dăruire făcută cu bucuria jertfei, deseori atingând paroxismul unei anume nebunii de care sunt atinși numai cei aleși. Nepăsător la convenții sociale, nesupus, nestăvilit stârnește te miri ce furtuni în colțul său de provincie unde s-a retras. E bolnav, pe rând, ba de bine, ba de rău. E gata să se pună în capul oricărei revoluții. Îl doare în cot de legi, dar suferă pentru întreaga omenire. Este, așa cum spuneam, un poet.

Existența lui este una necesară. Și trebuie lăsat în voia sa. Îngăduindu-și fie luxul melancoliei, fie furia revoltei. Oricum, din colțul acela al său de provincie, el este un contestatar al gustului comun. Ridicându-se peste vremurile „asfixiate de istorie”, gata să-și schimbe un presupus nimb al gloriei pe o umilă coroană de spini, Mircea Stepan scrie. Odată mi-a dedicat un „autopotret” care în loc de semnătură avea o întrebare: „... et-ca-e-te-ra! / Ce crezi dumneata?” Păi cred cele declarate mai sus și mai cred în cărțile viitoare.

Florin BĂNESCU

Ai tieluit stări de grație

Ai tieluit stări de grație,
în jurul tău
universul pufos, contradictoriu,
eternă amăgire
riposta dată zeilor
care ți-au pus în nas belciug de argint ...
... și-acest bețivan ce cântă prohodul,
prefigurând un anemic sfârșit.
Anxietățile înfloresc
printre straturile din fața blocului,
grandoarea dă iama printre neuropatii;
Dialogul intim - culpa!
Conexiunile telefonice sparg
timpurile indiscreției
și ca un apostrof final -
Amurgul.
Umil
cersetorul din colț
descântă monezilor
într-o limbă anume.

Miriam

... șoptesc
cu
ochii
Cărții -
te iubesc!

Ambigua

Îți îngrijești copilăria cu pietate:
fapte și amintiri,
tablouri de familie dușnind a uitare.
Izgonești soarecii ce-și fac siesta
pe cufărul de recrut al bunicului;
te incurci între cabluri de mătase
- prea mult au huzurit singurătățile în această
incăpere -
Porți deja ochelari, ai gesturi rigide,
tenul brăzdat de riduri,
realcătuiești în imaginație
itinerariile pierdute ale jocului
și exclami decepționat:
Acest prag m-a trădat.

Leapădă această piele de iepure;
doar fără ea vei trece peste fâșia fricii.
Îngăduința și tu inflammat de cotidian!

Trupul încorsetat de armură,
cuvintele care niciodată nu fac revoluții,
chiverniseala și ifosele ascunse în debara
și nimeni să te ajute, nimeni ...
Nu esti decât un argonaut boicotind Lâna de Aur.

Sânge albastru

... ostenit de alb
peretele salonului

limpede imaginea
cu briciul

crestând
jugulara unui
ins istovit ...

în acalmie
înfloresc
bizare „flori albastre”.

Luntrea de aur
a izbăvirii
ancora prea târziu
în portul
UNEI VENE DESCHISE.

Sfârșit de jurnal

(- în memoriam Ion T. Mihalca)

gândul morții
îndoiește este
când mă cuprinde
în mijlocul zilei.

Doamne cum este
cealaltă lumină?

Moartea ...
și nu am dorit nimic -
din ce am făcut -
Cui să-i mulțumesc?

Baldaehinul relatio

! destrămarea ființei
în cuvânt ...
repet întrebările:

Ce?
Cum?
De ce?

Antologia „Poșta redacției”

Primești de la prieteni
monezi mărunte
ce-alene le numeri;
două, trei timbre,
plicuri, poeme dactilografiate -
satisfacția înflorindu-ți pe buze.
Biografia ce se deschide
înainte-ți, exemplară
Mici movile îți cresc pe palme,
existența și scopul său:
Un nimb pe care încerci să-l vinzi.

Burielel Pământului

Au trecut mari păsări
peste răsăntia drumului tău.
Țigara fumegă - încă o ademenire
a încifrării existenței!

Contestare a gustului comun
acest poem al vremurilor
asfixiate de istorie;

Luxul melancoliei? Praful din ochii!

Autoportret

(- prozatorului Florin Bănescu)

Din mine vor bine.
Nefiind bine-n mine,
Nu e bine-n Bine!

Bine fiind în mine -
Bine este-n Bine.
... et-ca-e-te-ra!

Ce crezi dumneata?

(Din volumul în pregătire)

UN MOD DE EXORCIZARE A MORTII

Există poeți a căror artă relevă o stare permanentă de nemulțumire de sine, poeți care încep prin a se căuta și se tot caută fără să ajungă vreodată la liman. În același timp, alții, și Ovidiu Someșan se numără printre aceștia din urmă, de la primele lor încercări, se dovedesc atât de stăpâni pe unelte încât ceea ce produc pare marcat de atemporalitate. Asemeni oglinzilor unui caleidoscop, sufletul lor reflectă, în mod simetric, un număr cvasiconstant de culori și elemente poetice, alcătuind o infinitate de tablouri, mereu schimbătoare și aceleași mereu, neutre ca semnificație, lipsite de fior existențial și, de bună seamă, iluzorii. Aceștia sunt virtuozii, aceștia sunt ludicii, aceștia sunt manierisții. Legitimitatea, nici a celor dintâi, nici a celor de pe urmă, nu se pune în discuție. Indiferent de faptul că ne plac sau nu, ei există.

Ovidiu Someșan a debutat editorial în anul 1989, cu volumul *Poveste neterminată*. La începutul anului 1991 publică un nou volum: *Prezentul de mâine*. La scurt timp, alături de Pavel Ilica, în cadrul plachetei *exil în Ithaca*, apărută în Germania, la Munchen, semnează grupajul *Coțul cu jucării*, ca acum, în cadrul colecției *Ovidiu a Editurii Sophia*, Arad, 1994, să ofere cititorilor lui, în condiții grafice excelente, o nouă carte de poeme: *Luciditatea iluziei*. Așadar, o producție suficientă pentru a putea anticipa, cât de cât, un diagnostic literar.

O primă constatare. Cele patru volume sunt interșanjabile. Nu semnifică etape ale unei deveniri. Și motivația și mijloacele rămân aceleași, adică cele specifice jocului. Un joc fără muză, un joc suficient sieși, un joc magic, așa cum trebuie să fie jocurile copiilor din toate timpurile și, nu mai puțin, ale omenirii însăși, în vremea copilăriei sale. Sunt de presupus, prin urmare, resorturi atavice. Mijloacele, și ele, străvechi, pentru că ce e mai la început decât cuvintele; despuiate acum de semnificații, pentru a putea fi potrivite doar după culoare și sonorități: „Arde feștila/ său de pripas/ până se uită/ moartea la ceas// visul atâră/ barem de-un cot/ peste grumazul/ primului pot// singură luna/ printre păreri/ târâie hoitul/ nopții de ieri// nu-i prima oară/ astăzi de când/ iarba așteaptă/ morții la rând”. Poemul se împlinește eufonic și respiră melancolic. Nici nu se putea altfel, întrucât jucătorul nu mai e copil și, oricât ar vrea, nu se poate cu totul și cu totul sustrage lucidității. Copilul nu știe ce e și ceea

ceea, nu știe ce e și ceea moarte. Poetul nostru, jucându-se, încearcă să facă abstracție de ea, mai exact, încearcă să o anihileze prin confiscarea numelui și antrenarea lui în jocul poetic, în jocul eufonic. „Ce chip cidat de a muri e clipa”. Preluat din Nichita Stănescu, citatul acesta merită să deschidă cartea, se vrea și chiar este, pentru cititor și critic, o sugestie, o cheie. Numai că, în cazul Ovidiu Someșan, modul de a muri a clipei, a omului împreună cu ea, e mai puțin ciudat și în mult mai mare măsură senzorial și iluzoriu, adică ludic: „începe să ningă/ cu frunzele iară/ nu-i cine s-atingă/ lucrarea de ceară// și chiar dacă plânge/ atâta aramă/ la valul de sânge/ purtăm cataramă// și doar câte unul/ întreabă tăciunii/ pe unde-i nebulun/ cu seocra lunii// și doamne vezi bine/ duminica-i scurtă/ și alta nu vine/ și morții ne uită”. Sinesteziile sunt ale unui elegiac ce face eforturi să-și ascundă tristețea îndărătul sonurilor jucăușe. Asocierea, fie cu Verlaine, cel din *CANSON D'AUTONE*, fie cu Radu Gyr, cel

CRONICA LITERARĂ

din *BALADE*, din cele postume, mi se pare îngăduită. Aceleași cadențe, același hieratism, aceeași rezonanță, aceeași spontaneitate, nu însă și aceleași obsesii. Filiația, câtă e, e de constatat doar la nivelul tehnicii. Senzația de variație pe o temă (muzicală) dată, prezentă în cazul Ovidiu Someșan, nu e la fel de prezentă la Verlaine, nu mai vorbesc de Radu Gyr care își construiește poemul cu rigoare logică. În cazul poemelor lui Ovidiu Someșan factorul integrator e aleatoriu și, oarecum, ciclic. Imaginile predilecte: frunzele toamnei, seocra lunii, feștila, sângele. resorturile adânci: sentimentul vinovăției, al unei vinovații difuze, nenominalizate și sentimentul morții, sentimente exorcizate prin repetarea ostentativ - magică a numelui lor.

O a doua constatare. Într-o vreme în care post modernismul e la ordinea zilei, Ovidiu Someșan se încapățânează să rămână modern, în sensul că acordă preminență cuvintelor, eleganței și rafinamentului, nesocotind faptul comun. Rostire, de dragul rostirii. Frumos, de dragul frumosului. Așa se și explică frecvența recurgere la oximoroni de genul celor ce au fost aleși drept titluri: *Prezentul de mâine* sau *Luciditatea iluziei*, mai mult contrariate decât surprinzătoare.

A treia constatare și, deocamdată, ultima. Dintr-un total de 39 de poeme, două, doar două, par să indice o extrem de vagă dorință de a mai încerca și altceva. E vorba de poezia început și sfârșit de doină, poezie de un lirism aparte, negrevat de virtuozitate: „doară/ nu/ și-i/ frică/ doamne// și/ de/ frunze/ și/ de/ mine// că/ ne/ dai/ să/ bem/ rugină// din/ căușul/ ăstei/ toamne// gata// mulșul/ norilor// și/ plata” și un zeu în exil, încercare timidă de renunțare la constrângerile prozodice: „chiar dacă începutul/ n-are/ distanța merită/ statui/ / o câtă altă/ legănare// adoarme cucu-n puii/ lui.” Întrebarea e dacă acești muguri tineri au șansa de a se și transforma în flori, dacă e bine sau nu, să fie, cu tot dinadinsul, cultivați?

Răspunsul aparține în întregime poetului Ovidiu Someșan.

Viorel GHEORGHÎȚĂ

O poartă spre Grecia (teatrală)

Teatrul de Stat din Arad (director Ovidiu Cornea) a luat bunul obicei de a ne surprinde (plăcut) cu adevărate performanțe aduse în lumina rampei. Premiere (bune), colaborări cu instituții serioase (Teatrul Româno - American din București), invitarea unor autori dramatici. Nu de mult, XENIA KALOGEROPOULOU, om de teatru din Grecia, a venit să-și vadă piesa montată pe scena teatrului arădean. Fiind vorba despre „Ulyssindbad”, fermecătoare fostă actriță de film (a jucat în vreo 40 de filme!), s-a pregătit ca pentru un adevărat periplu în necunoscut, aidoma erolilor săi. Balcanică pur sânge, avea vagi cunoștințe despre ce va întâlni pe la noi; numai că, după propria-i mărturisire, „balcanismul”, s-a terminat ... în București. La Arad a găsit o atmosferă deosebită, cu adieri de Vest și cu nostalgii ... de imperiu (în aerul orașului, firește adică în privința arhitecturii lui). Prevăzătoare precum Ulyse, și-a încărcat bagajele cu te miri ce (conserve, cosmetice, hârtie de -scuzați - toaletă): din fericire, „pluta”, „Covorul zburător”, folosite în voiajul ei imaginar sunt depășite, azi, prin capacitatea de încărcare, de mijloace contemporane de transport, așa că a putut să ia

destule. În primul rând o imensă curiozitate pentru ce înseamnă România. „România, un sentiment fascinant!”, a fost exclamația grațioasei noastre vizitatoare. Care, altfel, s-a întreținut îndelung cu ziarisți, oameni de teatru, scriitori, răspunzând la întrebări trănite și propunând, delicat, un „schimb necesar de valori culturale”. Din literatura noastră îl știa doar pe Caragiale. La replica firească a noastră, că „ii cam știm pe

Însemnări teatrale

greci”, a dat-o pe ... englezește. Tot firesc, fiindcă, și-a făcut studiile la Academia Regală de Artă Dramatică din Londra. Cu banii câștigați pe filme și-a alcătuit o trupă de teatru și a montat o mulțime de piese (alte 50 de roluri!). Nemulțumită de faptul că în dramaturgie a găsit o mare pată albă la capitolul care ar fi trebuit să fie destinat copiilor și adolescenților, a scris „Ulyssindbad”. Succes trăniet, celebritate, turnee, tot tacâmul gloriei! Piesa se joacă la Londra (cu decoruri de ... plastic), la Istanbul, la Tel-Aviv; e tradusă într-o mulțime de limbi. La noi a ajuns grație Doamnei Cătălina Buzoianu. Și a fost pusă în scenă de Ștefan

Iordănescu (în mare vervă recreatoare), bucurându-se de fascinanta scenografie a lui Doru Păcurar și de prestația unor Ovidiu Ghiniță, Bogdan Costea, Călin Stanciu, Constantin Florea, Radu Cazan ș.a. Doamna Xenia a fost șocată de spectacol. La început a lăcrimat de emoție, apoi ... s-a obișnuit și (chiar) i-a plăcut. Nu era „textul” ei, dar se respecta esența acestuia. Ca dramaturg (și nu ntrmai), Doamna Xenia (își) pune întrebări - nu dă și un răspuns (atoateconvingător). asta face arta în general, altfel, strămoșii dumnaei ... rezolvau totul! O altă piesă, „Eliza”, se pare că se bucură de un succes și mai mare. Ar oferi-o, de ce nu?, teatrului arădean. Dar alte piese? Păi, deocamdată, ne-a dăruit jumătate din creația sa. În schimb, dragostea dobândită pentru oamenii din România e una întreagă. O, zei, iată, ne mai iubește și pe noi cineva! Îi mulțumim doamnei Xenia, surșul ei primăvăratec a rămas în tezaurul sentimental al teatrului arădean. Când acesta va face un turneu prin Grecia, scena teatrului „PORTA” („Ușa”) îi va fi deschisă. Fiindcă ea aparține Doamnei Xenia Kalogeropoulou.

Florin BĂNESCU

LUCILIA DINESCU

AUTUMNALĂ

*Frunzele ton liriste în palmele brumei
Vara și-a suflat ultimele pădăii,
Monomul cocorilor e aici pe aproape
Unde se mai aprinde o zi.*

*Noaptea frânge lumina sub aripi
Cerul viilor arde mocnit:
Un nou anotimp și-a ncrustat frumusețea
În rodu-mplinit.*

SEMIȚII DE
OFRANDE

*Ne vămuește timpul culorilor din stea
E-atâta osebire în tainele din lucruri,
Tu mă petreci prin gârduiri în citadela ta
Unde atingi cu buza cuvintele când
bucuri.*

*Cine mai știe oare prin zările cu plozi
La bornele visării s-or mai aprinde muguri?
Se împlineste cercul cunoașterii din noi
Când ardem pe vecia amiezilor din ruguri.*

*Renaste-ntelepciunea de a ne vrea părtași
Prin semintii de-ofrande cu cercănele
tare:*

*În lacrimi puritatea înaltă-n cei rămași
Turmuri de dor cercate în veghea viitoare.*

*Și vesnicind în umbre printre amurguri mor
Mă iartă de-ntruparea îngerunchiată-n
soare.*

*Să aluncăm pe geana aprinsă în istov
Icoană și zidire, pecete și dogoare.*

LA ANIVERSAREA LICEULUI

Soarele blând al toamnei își respiră razele prin frunzișul ruginit al teilor pecetluind în lumină fațada bătrânului liceu. Clădirea albă, impunătoare, dominată de o pace molipsitoare, prinde privirea trecătorului obligându-l să-și rărească pasul. Scara de marmură și poarta primitoare îmbie, cheamă, dar numai cine se încumetă să păsească în somptuosul hol trăiește minunata experiență a ceea ce înseamnă strădania mâinii în slujba luminii spiritului.

Și adevăr este că mulți dintre cei care, ca elevi, au trecut pe sub aceste coloane, s-au lăsat modelați, ca lutul bun, devenind personalități, nume.

În următoarea scurtă prezentare, dorim a reține atenția cititorilor asupra evoluției învățământului în Arad și mai ales asupra acestui liceu pentru care se constituie ca punct de permanentă referință.

Documentele vremii menționează înființarea în 1745 a primului gimnaziu din Arad. La acest gimnaziu este prezent elevul Moise Nicoară - reprezentant de seamă

al mișcării culturale românești din prima jumătate a secolului al XIX-lea - care în 1801-1802 urma „ultimam humaniorum classem”.

În 1869 - deci acum 125 de ani - încep lucrările la actuala clădire, lucrări care se finalizează în 1873. Cursurile gimnaziului arădean se vor desfășura, așadar, începând din acest an (1873) în noul edificiu.

Marea Unire de la 1918 va însemna o mare cotitură pentru învățătorul din Ardeal, astfel că începând cu data de 5 octombrie 1919 instituția de pe malul Mureșului va purta numele de Liceul

„Moise Nicoară” și va găzdui cursurile primului liceu de băieți din Arad.

Acum 75 de ani, în duminica de 5 octombrie 1919, Aradul îmbracă strai de sărbătoare.

Ziarul local „Românul” consemna că sala festivă a liceului era plină „de toți cei care doreau să audă cuvântul românesc răsunând și afirmându-se pentru întâia dată într-un lăcaș de cultură românească”.

La festivitatea de atunci a fost prezent și Vasile Goldiș, în calitate de ministru - reprezentant al noului guvern.

istoria învățământului arădean amintim pe cel al lui Ioan Goldiș (unchiul lui Vasile Goldiș) primul profesor de limba română al gimnaziului, între 1873 și 1892. A fost membru al academiei române. Îl urmează la catedră profesorul Gheorghe Pop, celebrator al publicației „Enciclopedia română”, editată la Sibiu și pe care-l aflăm consemnat drept profesor de limba română și liceul „Moise Nicoară” între anii 1919 și 1924.

Timp de cinci ani, între 1860 și 1865, Ioan Slavici - marele prozator

În prezidiul adunării omagiale conducerea liceului și oficialități arădehe.

Alături de el au ținut solemne și emoționante cuvântări: profesorul Mihulin - primul director al liceului (1919-1920) și profesorii de română Alexandru Stamatiad și Dimitrie Panaitescu - Perpesicius, impresionând asistența și marcând semnificația istorică și culturală a acestui moment.

La aniversarea de acum, după 75 de ani, bătrânul și distinsul liceu îi așteaptă pe toți foștii elevi și profesori, deveniți peste timp - mulți dintre ei - personalități marcante ale vieții culturale și politice românești.

Dintre numele ilustre de care se leagă

junimist - este elevul gimnaziului din Arad. Liceul va purta numele acestui mare scriitor începând din 1957 și până la 1990, când se revine la prima denumire, care este înscrisă de altfel și pe frontispiciul clădirii, adică, Liceul „Moise Nicoară”.

Elevi ai gimnaziului din Arad sunt Vasile Goldiș și Ioan Suciu - tribuni ai Unirii, apoi marele muzicolog Emil Montșia și fostul profesor al Politehnicii din Timișoara - Corneliu Micloși membru al Academiei Române.

Academia Română i-a primit în rândurile ei și pe Caius Iacob, Aurel

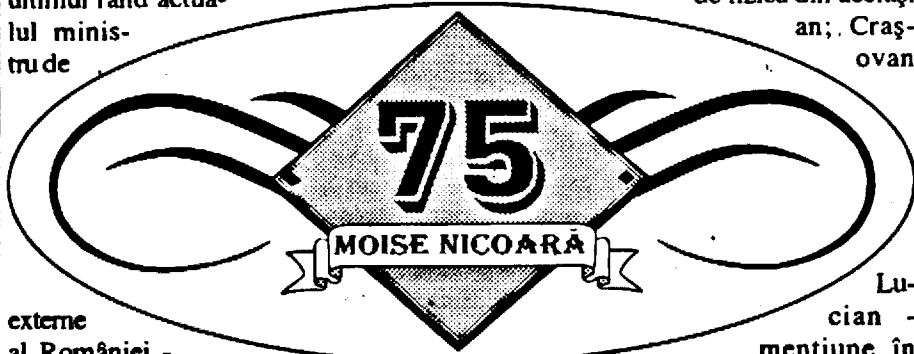
Aspect din sala festivă a liceului unde a avut loc adunarea omagială.

„MOISE NICOARĂ” DIN ARAD

Avramescu, Tiberiu Popovici, Valeriu Novacu, toți foști elevi ai Liceului „Moise Nicoară”.

În sălile acestui liceu au cântat și au dobândit lumina cărții poetul Augustin Doinaș, antropologul Cantemir Riscuția, scriitorul Titus Popovici și nu în ultimul rând actualul ministru de

Voicu - premiul II și medalie de argint la matematică în 1969, la București; Bucur Dorin - premiul III și medalie de bronz la matematică în 1986, la Varșovia; Gagyi Pálffy Zoltán - premiul III și medalie de bronz la fizică în 1986 la Londra și medalie de aur la balcaniada de fizică din același an; Crașovan

externe al României - Teodor Meleșcanu.

Lor și tuturor tinerilor care au decis să-și lege numele de acest prestigios lăcaș de cultură le-au fost îndrumători profesori de marcă, precum Ascaniu Crișan profesor de matematică și fizică, director al liceului între 1920 și 1947, cel care a impus liceul în conștiința culturală a Aradului și a întregii țări; Alexandru Stamatiad - poet și Dimitrie Panaitescu Perpessicius - istoric și critic literar, care au onorat catedra de limba și literatura română.

În prezent Liceul Teoretic „Moise Nicoară” din Arad continuă aceeași tradiție, confirmând prin rezultatele obținute de elevii săi prestigiul câștigat. Astfel, în ultimii ani, porțile instituției de învățământ s-au deschis pentru un procent de peste 90% din absolvenți; fazele naționale ale olimpiadelor școlare s-au bucurat de o participare considerabilă a elevilor liceului nostru, numărul mare de premii obținute fiind o dovadă grăitoare a muncii depuse în timpul orelor de curs. Dintre elevii selecționați pentru loturile naționale de obiecte de învățământ au sporit zestrea performanțelor cu merituase distincții la Olimpiadele Internaționale: Boșcaiu

Olanda, în 1990 la Eindhoven.

Lista marilor succese rămâne deschisă pentru că aripi, prea tinere încă, trudesă să-și înscrie numele în cronică de cinste a școlii. Pentru ei „Turnul campionilor” (cuprinzând centrele universitare din vestul Europei) - Ștefan Dan - Alexandru, în 1993 clasa a VIII-a - premiul I la Olimpiada națională de fizică, ori excursia în America din cadrul acțiunii „Zbor peste Atlantic” - Ștefan Dan - Alexandru - clasa a IX-a, premiul I la fizică în 1994 și Gligor Adela - Elena - clasa a XI-a, premiul I la Olimpiada națională de limba franceză, în 1994 - au fost manifestări de recunoaștere a valorii.

Vom rosti românește și-i vom spune, cu reverență, „MULTUMESC”, celui care s-a învrednicit să fie jgheabul neseceții înțelepciunii, celui spre care unii privesc cu invidie, iar alții cu mândrie, dar pe care noi îl numim Liceul „Moise Nicoară” din Arad.

Prof. Alexandru ȘTEFAN
Directorul
Liceului „Moise Nicoară”

Fotografii de:
Al. Marianuț

Bustul lui Moise Nicoară (1785-1862), dezvelit în dimineața sărbătorii în fața liceului arădean.

Născut la 1785 și elev al primului gimnaziu din Arad, Moise Nicoară a fost cel dintâi și neșovăitor luptător pentru dreptățile naționale și culturale ale românilor din Ardeal. El însuși spunea: „... viața mea a fost o neconținută luptă pentru neamul meu. Român născut din tată și mamă, numele acesta mi-a fost pururea sfânt.

... Am socotit că dacă omenirii întregi nu-i pot fi de folos - încalte să mă silesc biet neamului meu. Am cetit, am cugetat, am experimentat, toate au privit la numele de român, toate au țintit cum s-ar putea veni mai bine în ajutorul neamului românesc...”

În amintirea acestui mare om și luptător pentru drepturile românilor, liceului teoretic de băieți înființat în anul 1919 la Arad i se atribuie numele de „Moise Nicoară”.

UÂNĂTORI LUCIDE

Am început lucide vânători
când încă vulpile ideii,
nu au ieșit din vizuini
și câinii mei rămași flămânzi
le mușcă umbrele pe vânt.
În destrămatul somn lucid
mă arde umbra, aburii mă sting,
m-atacă iar nălucile iubiri
statornicite-n foamea din pământ.
Și ostenită plec în ochii orbi
de stele căzătoare-n iarnă.
Trămbiță cocoșii fuga mea din zi
copilul îmi sărută urmele pe iarbă
și-ntoarce-n ore cheia ninsorilor târzii.

PATIMA ROSIE

Tu, adunând strigătul
în palme de rouă
nevindecată purtându-mă
prin auzul
încercuit de cuvinte.
Sărutul
albește de ziua
în oglinziile firii
și semele trecerii
își lasă poajul în fiori.
Copertile sufletului
adună culoarea întreagă
când neostoit mă supun
albiei încercănate
a numelui tău.

Temperamentul ploii
biciuind așteptarea ...

PASĂREA GÂNDULUI

Și ce-mi vei da mai mult decât lumina
rămasă într-o liniște de os?
Ce îmi vei lua când însuți tu ții mâna
pe acest ochi de foc alumecos.

Cum vei ascunde-n urma tălpii mele
când o mai știe trecerea dintâi,
Și-n dreptul gurii se mai mișcă stele
cu sunetul rămas al nimănui.

Mereu ești început de aceeași undă
privește-n ochiul timpului și crede.
Că nici o rază-n noapte nu te ascultă
și plânsul alb al zilei nu te vede.

Doar pasărea de gând ce-ar vrea s-ajungă
legea luminii fără de pereche
Cu fața soarelui în aripi vine încă
trece prin ea, ca printr-o rană veche.

Moment emoționant : sosirea invitaților și foștilor elevi ai Liceului „Moise Nicoară” din Arad.

R

Convorbire cu prof.univ.dr.DIMITRIE CAMENIȚĂ, rectorul Universității „Aurel Vlaicu”

Dimitrie Cameniță a urmat școala primară și liceul comercial la Arad, continuându-și apoi studiile la Academia de Studii Economice București, Facultatea de Economie generală, pe care a absolvit-o cu diploma de merit. În toată perioada de activitate profesională (din 1950 până în prezent) a fost cadru didactic la ASE București, promovând prin cursuri treptele didactice de la asistent universitar la profesor universitar, conducător de doctorat din 1991, predând și seminarizând majoritatea disciplinelor de învățământ ale catedrei de contabilitate. A elaborat 15 cărți, cursuri și manuale, între care menționăm „Evidența contabilă în comerț” apărută la Editura Didactică și Pedagogică, care i-a adus o binemeritată popularitate, fiind primul curs tipărit la această disciplină de învățământ după reforma învățământului din 1948. În vederea elaborării lucrării „Evidența cheltuielilor de producție și calculația prețului de cost pe bază de normative la întreprinderile de serie redusă”, documentarea a fost realizată la Uzina de vagoane din Arad, lucrarea respectivă constituind una din sursele bibliografice utilizate de Ministerul de finanțe în elaborarea instrucțiunilor privind această metodă, în mare parte valabilă și astăzi, o metodă, riguroasă.

La Universitatea „Aurel Vlaicu”, Dimitrie Cameniță predă cursul de „Bazele contabilității” inspirată din literatura de specialitate franceză, fundamentat și pe noul sistem contabil al întreprinderilor din România. Profesorul este exigent, dar drept. Rectorul este stimat de profesori și studenți. Dincolo de rigiditatea aparentă se simte un suflet sensibil, afectuos. Un mare profesor și un om de reală frumusețe morală, care onorează prin prezența sa prestigioasă Aradul și Universitatea sa aflată la început de drum.

L.M. - Domnule rector, a început un an nou universitar. Festivitatea de deschidere s-a desfășurat în Sala mare a Teatrului de stat în prezența oficialităților județului nostru și a unui mare număr de studenți. Viața universitară își urmează cursul ei firesc. Știu că sunteți extrem de ocupat, dar vă propunem o discuție despre Arad și arădenii și, nu în ultimul rând, despre învățământul superior din această parte de țară. Ce v-a determinat să reveniți la Arad, domnule profesor?

D.C. - Vreau să vă mărturisesc că, în ciuda celor aproape cinci decenii petrecute în capitală, am rămas arădean. Nu am putut fi asimilat. Legăturile cu Aradul

copilăriei și adolescenței mele erau puternice. M-am născut în casa părinților mei din Micălaca. Am crescut în cultul valorilor reprezentate de pământ, dar și al aspirațiilor pentru cultivarea valorilor spirituale creștine. Am fost fericit, bucurându-mă de dragostea bunicii și străbunicii mele. Sunt aduceri-aminte adânc înrădăcinate în memoria mea afectivă. Am revenit la Arad, cum am mai subliniat într-un alt interviu, în primul rând din pricina acestor indestructibile legături cu meleagurile arădene. Mi-au fost restituite 10 hectare de pământ, dar trebuie să recunosc că generația noastră nu mai are aceeași atitudine față de pământ ca și părinții noștri. Eu nu aș fi în stare să lupt, să mă judec pentru pământ. El, pământul, nu mai reprezintă o aspirație în sine, precum la eroii lui Rebreanu, dacă vreți, spre a deveni livresc.

L.M. - V-am auzit vorbind de mai multe ori, și întotdeauna cu admirație despre dascălii pe care i-ați avut și despre învățământul arădean.

D.C. - Trebuie să vă mărturisesc că am fost crescut în spiritul muncii și al valorilor morale creștine. Părinții mei au avut o gospodărie prosperă. Eu, neavând frați, am participat efectiv la muncile agricole alături de mama, în timpul războiului când tatăl meu era pe front. Când am terminat primele clase la Liceul comercial, mama voia să renunț la școală și să mă însor repede. Mi-a făcut chiar câteva oferte în acest sens. Norocul meu că profesorul Vasile Suci, pentru care am o considerație deosebită, nu a vrut să-mi restituie actele. Tata scria de pe front mamei să-mi continui studiile. Am avut mari profesori cărora le port o vie admirație și recunoștință: Liviu Patachi la istorie, Alexa Manole la contabilitate, D-na Dumitrescu la

AM RĂMAS ARĂDEAN...

franceză, Bălănescu la Limba română și mulți alți profesori valoroși. Adevărul este că nu am avut probleme la ASE, impunându-mă prin cunoștințele dobândite la Liceul comercial din Arad. Dar am avut șansa ca la ASE, în primii doi ani, să am mari profesori: Victor Slăvescu la economie, Andrei Rădulescu la drept civil, Bălescu la drept comercial, Victor Tufescu la geografie. Nu am fost UTC-ist, iar membru de partid am devenit târziu, în anul 1969, când se părea că se trece la un socialism cu față umană. NU am fost desident! Dar nici nu am promovat prin dosar și pile ci printr-o activitate continuă la aceeași catedră!

L.M. - Sunteți un bun cunoscător al istoriei, al științelor umaniste, în genere! Ce reprezintă pentru Dumneavoastră Aradul în această direcție?

D.C. - Aradul, precum se știe, a constituit centrul politic al luptei pentru Marea Unire. Acest vis al românilor de pretutindeni: „Noi vrem să ne unim cu țara” a fost gândit de Consiliul Național Central la Arad. Este bine să i se acorde orașului nostru, statutul pe care îndreptățita sa istorie i-l conferă. Când vom sărbători curând la 1 Decembrie, înfăptuirea Marii Uniri, vom rememora o pagină strălucită a istoriei noastre și, implicit, a Aradului. Sunt convins că această parte de țară va căpăta, în perspectivă, prosperitatea și strălucirea culturală de altădată!

L.M. - A reușit Universitatea „Aurel Vlaicu” să se impună în viața științifică și culturală românească?

D.C. - Universitatea „Aurel Vlaicu”, prin prestigiul real al dascălilor și studenților ei trebuie să se constituie într-o prezență activă în viața științifică și culturală a Aradului. Facultățile noastre sunt de Inginerie, Teologie și două secții de Științe Economice, care în curând va constitui o a treia facultate. Este, desigur dificil să te impui într-un început. Știm cu toții cât de grele sunt începuturile de drum. Dar Universitatea noastră tânără este ambițioasă și entuziastă. Ambițiile ei sunt profesionale: didactice, științifice și culturale. Ambițiile ei învederează în primul rând, pregătirea riguroasă în profesie. Mai mult

ca oricând, într-o societate de tranziție, învățământul superior trebuie să se impună prin ținuta sa academică, prin verticalitatea morală.

L.M. - Cum gândiți învățământul superior, în general, (și cel arădean, în special) în anul 1994 și în perspectivă?

D.C. - Învățământul superior românesc, deci, și cel arădean, trebuie să păstreze tradițiile valoroase ale învățământului românesc, dar să se analizeze la cerințele și standardele țărilor europene dezvoltate. Învățământul economic a cunoscut deja profunde reforme. A fost restructurată problematica disciplinelor de învățământ, adaptându-se cerințelor mecanismelor de funcționare a economiei de piață. Nu trebuie să se uite că viitoarea facultate de științe economice pregătește viitorii specialiști în finanțe, contabilitate, credite (conducători de bănci, instituții financiare, întreprinderi etc.). Pentru stabilirea strategiei de dezvoltare în Universitatea noastră ființează un colectiv ce efectuează studii de marketing spre a cunoaște ce alte profile și specializări vor putea fi introduse în funcție de resursele umane și necesarul economiei de piață la nivelul județului nostru.

L.M. - Domnule profesor, sunteți ceea ce se cheamă un om egal cu sine însuși, un consecvent. V-ați ocupat toată viața de contabilitate, afirmându-vă ca un apreciat profesor în acest domeniu. Ce înseamnă pentru d-voastră așa numita „Nouă contabilitate”?

D.C. - Cu toate că am învățat contabilitate de tip capitalist în Liceul comercial și în primii ani de facultate, trebuie să recunosc că știam destul de puțin despre economia de piață. Au apărut concepte, principii, structuri, mecanisme noi pe care le-am studiat. Important este ca acum să ne reconsiderăm cunoștințele, studiind temeinic și cu asiduitate experiența și literatura de specialitate din țările dezvoltate cu economie de piață. Specialistului din domeniul financiar-contabil de astăzi îi trebuie cărți și o limbă străină. Și, în primul rând, strădania de a se perfecționa permanent.

L.M. - Domnule rector, cum a fost admiterea din acest an (septembrie) 1994?

D.C. - Admiterea a fost bine organizată. Problemele susținute au fost concludente, edificatoare pentru selecție. Nici ușoare, nici prea grele, așa încât putem aprecia că admiterea s-a constituit într-o selecție corectă. Față de anul trecut, concurența a fost mai mare la științe economice, cât și la teologie și inginerie. Spre regretul nostru, al tuturor, persistă încă ideea greșită că profilurile tehnice nu au viitor. Se așteaptă probabil o criză de ingineri, pentru ca apoi să fie căutate cu prioritate Facultățile tehnice.

L.M. - Domnule rector, sunteți numit doar de câteva luni în această funcție și consemnăm deja câteva realizări: clădirea Facultății de inginerie cumpărată prin licitație, suplimentarea de locuri la Științe Economice. Știm că aveți enorm de multe probleme la Rectorat, probleme dificile ce solicită o rezolvare grabnică, dar în ciuda acestui fapt, nu lipsiți de la cursuri.

D.C. - Am fost o viață întreagă profesor. Vă spuneam că de la asistent la profesor universitar, devenirea s-a produs treptat și nu în împrejurări conjuncturale. Sunt, deci, în continuare, profesor. Un profesor exigent cu sine însuși, în primul rând.

L.M. - Și totuși mai aveți timp, domnule profesor și rector pentru activități extraprofesionale?

D.C. - Citesc cu plăcere literatură (romane, memorii, poezii). Urmăresc cu interes filme „de idei”, spectacole de teatru de bună factură și, uneori, ascult muzică clasică. Nu vreau să par fariseu, dar vă mărturisesc că între preocupările mele se află, nu în ultimul rând, și biserica. Și nu doar după 1989. Ci dintotdeauna!

Convorbire consemnată de
Lizica MIHUȚ

REFLECȚII DESPRE ECOLOGIA SPIRITUALĂ

Sintagma „ecologie spirituală”, poate, pe bună dreptate, să contrarieze pe ecologii cu sacul în spate, bocancii în picioare și carnetul de notițe în mână sau pe exact aceiași ecologi întorși în laboratoare la masa de lucru cu degetele pe creion, dar mai modern pe claviatura computerului. Ei sunt preocupați să descifreze cu ajutorul ecuațiilor matematice și a unor programe judicios alcătuite ce se află dincolo de datele primare, transmise conștiinței prin cele cinci simțuri. Ei scurtează în ultimă analiză structuri și configurații de diverse categorii, dinamici aparent aleatorii a numeroase procese întrepesute între ele, raporturi cantitative dintre cele mai felurite viețuitoare și acea stare calitativă, mai mult intuitivă decât deductivă, ce ne relevă într-o manieră insolită integritatea ecosistemelor naturale. Dar, ecologii naturaliști gândesc mai mult omul ca element perturbator al ordinii naturale și puțini dintre ei se apleacă asupra ecologiei însuși a omului care este tot atât de bogată în interacțiuni ca realitățile din interiorul ecosistemelor și peisajelor. Aceste relații interumane se realizează pe multiple căi, atât prin acelea cu care este familiarizat ecologul naturalist, cât mai ales prin altele care aparțin mai cu seamă lumii spirituale. Mulțimea legăturilor preponderent de natură psihică prin care omul ca individ și comunitate se acomodează diversității universului spiritual spre a și-o apropia și a se integra într-însa corespunzător aspirațiilor sale mai înalte, sufletești constituie vastul domeniu al ecologiei spirituale.

Până în decembrie 1989 la noi nu s-a putu vorbi de ecologia spirituală. Din acest motiv puținii care au cultivat-o și aici aș aminti în primul rând pe regretatul Traian Herseni (vezi bogatul capitol „Ecologia socială, culturală, mentală - ecologia specific umană”, din cunoscutul tratat de „Ecologie umană” apărut sub redacția medicilor dr. Matei Barnea și dr. Alexandru Calciu, 1979) au fost siliți să utilizeze sinonime ale ei și să elimine orice aluzie la ideal, suflet și mai ales spirit. Astăzi putem să vorbim și să scriem deschis despre această ramură specific umană a ecologiei care aparține în fapt metaecologiei, deci acelui fel de ecologie care meditează asupra mulțimii datelor obținute, atât de biologii preocupați de relațiile dintre viețuitoare, apoi dintre acestea și ambianța lor, cât și de puținii biologi infectați de morbul filosofiei ori de mult mai rarii filosofi închinători noii zeități „Oikos”, purtătoare a unor semnificații încă nebănuite de umanismul veacului nostru.

În strădania noastră de a găsi un loc ecologiei spirituale în „Templul culturii contemporane” nu am găsit o

mai bună așezare decât cea inspirată din cugetările lui Constantin Noica (1909-1987). În opinia noastră, ecologia spirituală se poate situa la granița dintre ecologia teoretică, pe larg expusă la noi de regretatul prof. Bogdan Stugren (1929-1992), ecologie ce se ocupă de largile generalizări ale acestei științe în sensul ac ceptat de biologi și metaecologie.

Ecologia spirituală face parte dintre puținele, deocamdată, discipline din vastul peisaj al științelor exacte de la finele mileniului al doilea, ce realizează o tranziție sui-generis de la „științele de cunoaștere la științele de recunoaștere” în sensul propus de Constantin Noica. Adică, pe înțelesul nostru al tuturor, ecologia spirituală ni se relevă ca o ramură a metaecologiei care pornind de la evenimentele din universul material răsare într-un chip insolit în universul spiritual și se apleacă în final spre eterna curgere a gândului omenesc despre toate

sau a unui grup apropiat de explicații, ca bază a viitoarelor demersuri-teoretice și practice, depinde numai și numai de spiritul dominant al unei epoci date și de mulțimea informațiilor adunate. În ceea ce privește esența ecologiei spirituale în acest demers nu trebuie să pierdem din vedere că poziția sa tranzitorie între științele de cunoaștere și cele de recunoaștere își are rădăcinile în faptul că ea se ocupă în același timp de sensul relațiilor omului cu obiectele naturii și de gândurile omului despre natura fapturilor și raporturilor ce se înfiripă mereu între ființa cugetătoare și ambianța sa vie și nevie. În această situație, particulară ecologiei specific umane, ecologia spirituală ilustrează strălucitor modul în care o știință de cunoaștere se transformă într-o știință de recunoaștere.

Ecologia spirituală este, firește, o disciplină tânără a cărei probleme încă nu s-au reliefat pe deplin. În cele ce urmează vom încerca să consemnăm

Opinii UNIVERSITARE

ce-l înconjoară pe multiplele trepte de integrare. O integrare întinsă de la particule elementare și cosmos până la cuprinderea tuturor treptelor în viața noastră vegetativă (metabolică), sensibilă și rațională ca prime elemente pentru o transcendere dincolo de granițele obișnuite ale materiei de toate zilele impregnată dintru obârșii în zidirea intimă a oricărei ființe.

Această nerașteptată poziție a ecologiei spirituale (greu de înțeles de către cei care n-au cunoscut o altă filosofie decât cea materialistă, îndeosebi în forma ei marxistă, deci simplistă și reducționistă), se înscriează în principala tendință a zilelor noastre, comună tuturor științelor naturii, de a se transforma din științe de cunoaștere în științe de recunoaștere. Dacă în științele de cunoaștere rolul esențial-l-adeținut și-l are găsirea și demonstrarea legăturii intime dintre cauză și efect, adică sensul preponderent și determinant al cauzelor asupra efectelor, în științele de recunoaștere avem de a face, după opinia noastră, cu multitudinea de probabilități și posibilități ale realizării legăturilor dintre cauze și efecte așa cum izvorăsc ele dintr-o adâncă meditație ce se leagă între subconștient și conștient, între intuiție și deducție, între sensibil și rațional. O astfel de poziție cognitivă permite ecologiei spirituale crearea în sfera gândirii a mai multor universuri spirituale posibile, sau cel puțin probabile, fundamentate pe datele unui singur univers real sau material. Cu alte cuvinte ecologia spirituală încuviințează existența mai multor interpretări ale aceleiași realități. Competiția dintre ele urmată firesc de câștigarea primatului a unuia singure

câteva dintre ele așa cum se conturează în momentul de față și par a fi mai semnificative. Aceasta nu înseamnă că în viitor ele își vor mai păstra aceeași poziție pe care probabil, episodic, o dețin astăzi. Generațiile viitoare vor găsi cu siguranță noi puncte de vedere insolite ce ar putea să ne contrarieze pe cei mai vârstnici ce încercăm acum, cu mai mult sau mai puțin succes, să punem temelii ecologiei spirituale.

Înainte de toate, ecologia spirituală este chemată să descopere locul natural și spiritual propriu „spiței umane” printre procesele ecologice din biosferă și procesele bioeconomice aflate la garanția dintre socialul uman și rețeaua densă ecologică a „planetei vii” ce ne susține. Când am subliniat „spița umană” ne-am gândit înainte de toate la conceptul de „spiță” introdus în știință de inegalatul biolog român Emil Racoviță (1868-1947), noțiune pe care a propus-o în anul 1929 în locul termenului arhicunoscut de specie. El a susținut că specia reprezintă starea actuală a unui grup de viețuitoare, înrudit genetic, pe când spița este lungul șir de ființe înrudenite ce s-au adaptat și evoluat împreună sute de mii și milioane de ani. Este vorba, deci, de acel „La place de l'homme dans la nature” (1956) a părintelui ie-zuit și celebru antropopaleolog francez Pierre Teilhard de Chardin (1881-1955) descoperitorul osemintelor de acum 500.000 de ani a lui Homo erectus var. Pekinensis (pitecantropul chinezesc).

În al doilea rând, ecologia spirituală, pornind de la așezământul „spiței umane” printre cele ale firii este îndrituită să răsfrângă într-un chip real și imaginar viața ecologică planetară și

locală în gândirea umană. În această ipostază ea trebuie să se ocupe de raporturile încă neprecizate, iar de unii chiar inacceptabile pe temeiul autonomiei vieții spirituale, dintre ambianță și cultură (influența proceselor ecologice asupra culturii), dintre mediul înconjurător material și spiritual al efemerei „trestii gânditoare” și comportamentul uman genrat ca răspuns al adaptării individului la bogata sau săraca sa ambianță. O astfel de meditație cuprinde în mod necesar atitudinea etică a omului față de tot ce-l înconjoară ca o necesară întoarcere a gândului spre rădăcinile ecologice ale existenței noastre. Deja indienii antici au meditat asupra acestor delicate raporturi când au rezolvat adevărul „tat tvam asi” (în hindusă) ceea ce s-ar traduce în românește „și tu ești asta”, din care a izvorât apoi înaltul precept moral „ahimsa”. Porunca „ahimsa” a vechilor indieni, urmată și astăzi de majoritatea hindușilor și budiștilor pretinde oamenilor să respecte toate formele în care se manifestă viața și să nu răpună nici o viețuitoare în lipsa unei temeinice motivații existențiale.

În cultura europeană, singurul mare filosof care s-a apropiat de acest dezerat a fost Immanuel Kant (1724-1804) care în „Critica rațiunii practice” (1788) a susținut că omul trebuie să acționeze totdeauna astfel încât maxima voinței sale (morale, nota noastră) să poată servi în același timp ca principiu al unei legi universale. Și fiindcă legile universale sunt în viață materială cele ale naturii, etica noastră așa cum întemeiat a susținut laureatul premiului Nobel pentru pace pe anul 1953, teologul, medicul, muzicologul și umanistul francez Albert Schweitzer (1875-1965), trebuie să se extindă de la spița umană asupra a tot ceea ce este viu, fiindcă etica relațiilor omului cu oamenii constituie numai o relație particulară rezultată din cea universală.

Nu am putea încheia acest scurt periplu pe teritoriul ecologiei spirituale fără de mărturisirea mișcătoare a aceluiși Immanuel Kant când a spus: „Două lucruri îmi umplu sufletul cu o veșnică nouă și crescândă admirație și venerație, cu cât mai des și stăruitor se îndreaptă gândul meu către ele: cerul înstelat deasupra mea și legea morală din mine”. În calitate de ecolog, cu cel mai adânc respect față de solitarul filosof din Königsberg, aș zice că trei lucruri trebuie să ne umple sufletul de o preamărită venerație: cerul înstelat deasupra noastră pe care dorim să-l atingem, pământul înflorit și înmiresmat pe care cu nesocotință îl întinăm și fragila lege morală zidită în fibrele ființei noastre pieritoare.

Prof. univ. dr.
Viorel SORAN

MOMENTE DE INCANTAȚII ESENȚIALE CU REGIZORUL ANDREI ȘERBAN

Am participat la ceremonia de încheiere a „work-shop-ului” condus de renumitul regizor ANDREI ȘERBAN, ceremonie organizată în sala mare a Teatrului de stat din Arad, unde timp de zece zile, 30 de tineri actori din țară și din municipiul Arad au urmat un „atelier” ce s-a constituit ca o nouă experiență teatrală în România.

Desigur mulți și-au pus întrebarea de ce acest „work-shop”, patronat de UNITER, s-a organizat la Arad și nu în Capitală, ori într-un alt mare centru cultural al țării? Un răspuns l-ar putea constitui și faptul că tatăl regizorului a copilărit la Arad, meleguri prea puțin cunoscute de regizor (acesta s-a născut acum 50 de ani în București, iar la 26 de ani a părăsit țara) și pe care a dorit să le înțeleagă mai profund, ca „vibrații” și „chemări ale pământului” la care s-a referit în mai multe rânduri.

Urmărind selecțiile pe care le-a propus pentru ceremonia de încheiere, ilustrând basmele „Capra cu trei iezi” și „Prâslea cel voinic și merele de aur” cu improvizații realizate de cursanți, am putut să ne facem o imagine mai cuprinzătoare asupra ineditului atelier teatral.

Firește, acum, când aștern aceste note de spectacol, nu pot să știu dacă există acel teatru în lume pentru actorii pe care-i pregătește ANDREI ȘERBAN? Poate există, poate nu există nicăieri în lume, decât în imaginația marelui regizor, care, după propriile sale mărturisiri, de mai bine de un an și jumătate pune în scenă doar spectacole de Operă, considerând cântărețul de operă un „actor total”. În opinia conducătorului „work-shop-ului” de la Arad, poți „comu-

nica mai mult când cânti, decât atunci când vorbești. Esența sufletului se află în muzică!” Iată, așadar, un element ce ne poate conduce spre acel considerent pe care-l desprindem din importanța deosebită pe care regizorul Andrei

Șerban o acordă exercițiilor de control al respirației indispensabile pentru un viitor „cântăreț de operă”, deci, implicit, pentru un „actor total”! Desigur, toate acestea sunt raționamente „venite” în mintea spectatorului din sală, dar de ce să nu le acceptăm, din moment ce muzica ne poate vindeca, Stendhal povestește în biografia sa rossiniană despre un doctor napolitan care își trimitea pacienții suferinzi de inapetență, de insomnie și tot felul de ticuri alarmante la... Operă! Și tot Stendhal ne asigură că pacienții respectivi își recăpătau după câteva ședințe muzicale, apetența de viață și echilibrul nervos indispensabile spre a fi în stare să suporte avaturile existenței!

Întrucâtva, similar ni s-au confesat, într-un alt registru ideatic,

și câțiva dintre cursanții pe care i-am cunoscut după încheierea ceremonialului (în cadrul căruia dl. primar Cristian Moisescu i-a înmănat regizorului Andrei Șerban diploma de CETĂȚEAN DE ONOARE AL MUNICIPIULUI ARAD), care au trăit, alături de maestrul lor, momente de incantații esențiale, trăiri pe care numai „o minune cu har Dumnezeiesc” ți le pot da! Iar această „minune” cu har Dumnezeiesc, în lumea teatrului este, incontestabil, regizorul Andrei Șerban, care timp de zece zile a transformat Aradul într-o mică Capitală a culturii teatrale românești!

Emil ȘIMANDAN

Primarul Aradului, dl. Cristian Moisescu, i-a înmănat regizorului Andrei Șerban, pe scena Teatrului de stat, diploma de „CETĂȚEAN DE ONOARE AL MUNICIPIULUI ARAD”.

Fotografii de Alexandru MARIANUT

ACEL REGE - AL POEZIEI

Personalitatea bardului de la Mircești a stat totdeauna în atenția criticii și istoriei literare românești. Încă din timpul vieții, el s-a impus contemporanilor ca o figură remarcabilă a vieții social-politice, participând în mod nemijlocit la cele mai importante evenimente istorice din viața poporului român din a doua jumătate a secolului trecut, iar ca poet, sunt atât de cunoscute aprecierile marelui său contemporan, M. Eminescu: „Ș-acel rege-al poeziei, veșnic tânăr și ferice./ Ce din frunze îți doinește, ce cu fluierul îți zice./ Ce cu basmul povestește - veselul Alecsandri...”.

Cel născut „în mijlocul codrilor, fiind al doilea copil al spătarului Vasile Alecsandri, a cunoscut frumusețile naturii, cu ajutorul prietenului său, Vasile Porojan, cântecele și poveștile populare de la maica sa, precum și de la alți oameni simpli care trăiau pe moșia părinților. În acest sens menționăm episodul în care Iraclie Porumbescu (tatăl marelui nostru muzician, Ciprian Porumbescu), ce era cam de aceeași vârstă cu Alecsandri, povestește despre dragostea marelui poet pentru poporul român și creația sa. Mergând la Alecsandri cu câțiva oameni din popor, acesta îi primi cu interes, iar unul dintre ei îi cântă o doină. La sfârșit Alecsandri reflectă: „Pauvres, pauvres gens!” („Bietii, bietii oamenii!”). Și apoi continuă:

„- Domnule Porumbescu, ... acum ceva despre ale noastre... Scrii, să împărtășești și neamului dumitale și al nostru ceea ce ai și ce știi dumneata. Așa se cade, așa e bine... Mai ales poporul de jos, - noi îl numim de jos, sârmanul popor și cu cât îi mai sus el decât noi!... Alecsandri le spunea acestea în liniște... apoi, după câțiva pași mă întreabă:

- Dumneata ești din popor?
- Da, răspunsei!
- Ferice, zise el, și-oi mai spune unele în acest sens... Dar până atunci să vorbim ceva despre poezie!”¹⁾

Plecând la Paris, în 1834, Vasile Alecsandri se pregătește pentru bacalaureat cu profesorul Cotte, a cărui fiică avea un frumos talent pentru poezie. Moartea acesteia l-a impresionat pe viitorul poet care crează o elegie în versuri franceze. Imaginația tânărului plecat la studii își lărgeste orizontul sub influența lecturilor. Părăsind pe rând medicina și dreptul, a urmat școala de poduri și șosele, dar fu refuzat la examene și se văzu nevoit să renunțe la școli și concursuri pentru totdeauna.

Profesorul Cotte a fost cel ce i-a arătat adevărata cale în care avea menirea să intre și reîncepu cu el cursul întrerupt al lucrărilor literare. El are meritul incontestabil de a fi intuit genul literar al lui Alecsandri, dezvoltându-i-l, atât prin lecțiile sale, cât și prin încurajările ce le-a dat întâiilor lui încercări. „El îl inițiază la regulile prozodiei franceze și dezvoltă în ochii lui frumusețea vechilor poezii: Homer, Vergiliu și Horațiu”. Alecsandri a învățat atunci arta ritmului, cadenței, sonoritatea versurilor, puterea cuvântului pus la locul lui 2).

Legăturile sale cu poporul au fost subliniate cu pregnanță de contemporani. Astfel, A. D. Xenopol arăta că poetul e mare, „mai întâi fiindcă a pus umărul la ridicarea poporului român din întuneric către lumină... al doilea, fiindcă, pentru a-și împlini menirea, a încheat în câmpul poeziei plămăni de o neîntrecută frumusețe care vor rămâne de-a pururi ca să bucure și să desfășoare generațiunile... În Alecsandri se întrupează epoca cea mai însemnată a regenerării noastre naționale, epoca faptelor mari și a lepădării de sine, pentru binele neamului” 3).

Actualitatea scrierilor lui Alecsandri a fost subliniată și de Ilarie Chendi: „Noi, românii de aici, trăim tocmai într-o epocă, când nimic nu ne poate fi mai binevenit decât glasul dulce și inviorător al bardului de la Mircești”. Deși Alecsandri „Nu tună și fulgeră, nu revoluționează”, el aduce însă „primăvara unde sosește, seamănă sămânța din care să răsăre rod pacificator la viață ... E mult mai blajin decât muștrător, mai mult mamă dulce și cuminte, decât tată sever și chiar de asta avem nevoie acum, de mamă iubitoare, sub ale cărei dulci și calde priviri bolnavul copil să se tămăduiască și ale cărei romantice povești și strămoșești cântări să dea avânt și putere fanteziei și să recheme timpurile

de mărire trecute...” 4)

Actualitatea literară a lui Alecsandri, întinsă pe o jumătate de veac, ocupă un loc aparte în cultura modernă, existând pretutindeni un cult pentru poet. În ceea ce privește legăturile sale cu Transilvania, acestea datează încă din copilărie, când călugărul maramureșan Gherman Vida, precând Carpații, s-a așezat în casa spătarului Alecsandri, devenind dascălul fiului său mai mare. La aceasta se adaugă mai târziu cunoașterea scrierilor reprezentanților de seamă ai Școlii ardelenene, apoi refugiul, în 1848, la Brașov. Poporul român din Transilvania a apreciat în mod deosebit poeziile lui Alecsandri, din care se degajă un fierbinte patriotism, făcând să reînvie în conștiința sa cele mai de seamă figuri de luptători pentru libertate și unitate națională din istoria noastră.

Un moment deosebit în acest sens l-a constituit premiera poeziei sale, Cântecul gintei latine, la concursul felibrilor de la Montpellier, din 1878, și publicată

Pagini de istorie literară VASILE ALECSANDRI

în „Familia”, nr.39 din același an. Cu acea ocazie și românii din Arad i-au expediat o frumoasă scrisoare de felicitare, la care Alecsandri le-a răspuns că îi „este peste putință de a le exprima simțirile de legitimă mândrie și de profundă bucurie”, ce l-au „cuprins în prezența entuziasmului patriotic al fraților de peste munți. Ardealul a fost totdeauna cuibul sacru al românismului, pe care nici o furtună nu l-a putut distruge, căci a fost cimentat cu anticul și nepieritorul sânge roman...”⁵⁾.

Interesul pentru scriitor și opera sa, constituie o preocupare a tuturor publicațiilor vremii. Cele din Transilvania pun la îndemâna cititorilor informații diverse privind personalitatea lui Alecsandri și publică unele dintre versurile sale. Rolul important în acest sens revine „Familiei”, care tipărește o serie de știri, unele inedite, altele reproduse după alte ziare din București, din care se poate afla că „poetul gintei latine” intenționa să demisioneze din postul de ministru de la Paris, pentru a lua în primire directoratul Teatrului Național din București 6).

Comentând, după „Liberalul”, reprezentația teatrală dată în Iași, în beneficiul Aristiției Manolescu, cu Fântâna Blanduziei, de V. Alecsandri, „Familia” are prilejul să facă câteva aprecieri asupra acestei piese: „... va rămâne de-a pururea... prin câteva scene interesante ce le înfățișează în țesătura ei și prin farmecul neasemuit al unor versuri ce curg ca un izvor nesecat din bogata fântână a limbii românești. Simțămintele apoi pe care se întemeiază intriga sunt din cele mai delicate, acele nuanțe fine ce pot avea efect numai asupra sufletelor mari și nobile...” 7).

„Românul” (București) transmite știrea că, în iulie 1890, Vasile Alecsandri a fost invitat de regina României la Peleș (Sinaia), în cazul când sănătatea îi va permite, iar „Universul” arată că poetul suferea pe lângă boala pe care o avea, și de inflamația picioarelor. Starea sănătății poetului devine din ce în ce mai complicată, încât uneori îi era imposibil să se coboare din pat. „Familia”, nr.35/2-14 septembrie 1890, alături de numeroase alte publicații, își îmbracă slovele în doliu, anunțând trecerea în veșnicie a autorului lui Pahod na Sibyr. Pe pagina 416 apare poezia Alecsandri, semnată de Iosif Vulcan: „Un țipăt sună-n țara-ntregă, /Grozav cât sângele-ți încheagă, /Căci soarta iarăși ne izbi:/Ne-a răsturnat columna mare, /Ne-a stins o stea conducătoare, /Căci a murit Alecsandri!”

Poetul a încetat din viață la Mircești în 22 august/3 septembrie 1890, seara la orele 20,45, după o agonie de 24 de ore, în cabinetul său de lucru, fiind bolnav de cancer la ficat, care cuprinsese și o parte din plămâni. La înmormântare au fost prezenți reprezentanți ai Ministerului Cultelor și Instrucției Publice, ai Academiei Române, Teatrului Național din București, Societății Presei, studenți, elevi, ziariști, apoi nouă curcani din Vaslui și cu sergentul Alexandru Ionescu, zece. Serviciul divin a fost făcut de episcopul Melchisedec, iar onorurile

militare au fost conduse de generalul Ipătescu. Au ținut discursuri: Lahovary, în numele Consiliului de Miniștri, D. Sturza, în numele Academei Române, V. Pogor, în numele „Junimii”, etc. Ceea ce a surprins, după cum ne informează presa vremii, a fost cuvântul d-lui Ghibănescu, ținut în numele școlilor normale din Iași, care a spus că „Alecsandri numai a scormonit limba română, că poezia sa este de începător și că rămâne ca acum tinerimea pesimiste a forma limba, a crea adevărata poezie!”

Faptul acesta a determinat studențimea să trimită ziarelui următorul protest: „Subsemnații studenți din București, care au fost de față la funerariile regretatului poet Alecsandri, vă rugăm prea mult să binevoiți a arăta, prin publicitate, că d-l Ghibănescu nu a fost autorizat a vorbi în numele nostru și al colegilor noștri, la acea ceremonie, cum a făcut și că chiar acel dintre noi însărcinat a ține o mică cuvântare, a renunțată a mai vorbi, pentru respectul cuvenit ceremoniei, ca să nu se mai deschidă o discuție regretabilă. Mondonidi, Iernici, Bogza, Vicol, Eraclide, Steride, C. Drăghici, Baroncea” 8).

Cultul pentru Alecsandri în Transilvania, nu numai că se păstrează și după trecerea sa în neființă, ci capătă noi valențe. Publicațiile din Arad îi tipăresc mai ales poeziile sale patriotice. Una dintre acestea este Oda statuiei lui Mihai Viteazul, scrisă în 1874 și publicată la sfârșitul aceluiași an, cu prilejul ridicării statuiei marelui domnitor și retipărită în „Tribuna poporului” (Arad) în 1902. Este drept faptul că masele populare românești au găsit în cuvintele viteazului domn un îndemn și un suport moral dintre cele mai eficace pentru cauza lor națională: „Țara, e mamă dulce, copiii mei/Ferice care moare, luptând pe sânul ei!”

Aniversarea a patru sute de ani de la moartea lui Ștefan cel Mare, în 1904, oferă prilejul aceleiași publicații să reproducă poezia Altarul Monastirii Putna, scrisă în 1843, în Bucovina, acolo de unde poetul a cules subiectul acestei balade și unde se odihnește ctitorul mănăstirii. Tot atunci apare și un fragment din poemul istoric Dumbrava Roșie, scris la Mircești, în 1872. Despre succesul celor aproape o mie de versuri ale poemului, citit de autor „cu glasul lui cam întunecat de bas aproape profund”, în seara zilei de 25 februarie 1872, la „Junimea”, vorbește și Gh. Panu în Amintiri de la „Junimea” din Iași, vol. I., București, 1908, p. 72, arătând: „Poemul a avut un mare succes de la un capăt la altul al țării și chiar la românii de dincolo de hotarele ei.” Ioan Slavici care se afla atunci la Arad trimitea scrisori entuziaste în legătură cu efectul produs de poemul lui V. Alecsandri, cerând noi exemplare din el, foarte solicitate acolo” 9). Tot „Tribuna poporului” îi mai publică poezia inedită, Dă-mi o zi în viața ta!

Rememorând câteva dintre aspectele vieții și activității literare ale lui Vasile Alecsandri, aducem un pios omagiu poetului ale cărui versuri își vor păstra totdeauna prospețimea, frumusețea și valoarea literară, întrucât sunt izvorâte din sufletul poporului român.

Prof. dr. Iulian Negrilă

- 1) Iraclie Porumbescu, Amintiri, Ed. Dacia, Cluj, 1978, p. 198-199
- 2) Cf. Un studiu asupra lui Alecsandri, în „Familia”, nr. 19/11-23 mai 1886, p. 229
- 3) A. D. Xenopol, În amintirea lui V. Alecsandri, în „Tribuna”, nr. 202/29 oct. - 11 nov. 1906, p. 7
- 4) Ilarie Chendi, Reproducțiile, în „Tribuna poporului”, nr. 62/1-14 aprilie 1901, p. 2
- 5) Cf. Iulian Negrilă, Scriitori tribuniști din perioada arădeană, Ed. Facla, Timiușoara, 1983, p. 63.
- 6) Cf. Ce e nou? în „Familia”, nr. 4/26 ianuarie - 7 februarie, 1886, p. 47
- 7) „Familia”, nr. 5/2-14 februarie, 1886, p. 59
- 8) „Familia”, nr. 35/1890, p. 417
- 9) I.E. Torouțiu, Studii și documente literare, vol. II, București 1932, p. 20

PAGINI EUROPENE

Milan Kundera

Scriitor ceh de renume mondial. După invazia Cehoslovaciei în 1968 a emigrat la Paris, unde trăiește și astăzi. În patria sa de origine a publicat doar romanul GLUMA (1965) și volumul de proză RIDICOLE IUBIRI (1970), ambele cunoscute cititorilor români din traduceri recente. În Franța, și mai apoi traduse în multe limbi, i-au apărut cărțile VIAȚA-I ALTUNDEVA (1973), UN VALS DE ADIO (1976), CARTEA RĂSULUI ȘI AL UITĂRII (1979), INSUPORTABILA UȘURINȚĂ A FIINȚEI (1984), NEMURIRE (1990), IACOV ȘI STĂPÂNUL SĂU (1981) și culegere de eseuri L'ART DU ROMAN (1986).

Fragmentul de mai jos este preluat din ultima sa carte publicată NEMURIRE, un roman cu o structură deosebită de complexă, apărut cu o postfață intitulată „Diavolul conduce balul” semnată de Philippe Solers.

Cândva gloria jurnalistului putea fi simbolizată prin marele nume a lui Ernest Hemingway. Întreaga sa operă, stilul său concret, obiectiv, aveau rădăcini în reportajele pe care tânăr fiind le timitea ziarului său din Kansas City. A fii jurnalist atunci însemna a te apropia mai mult ca orișicine de realitate, a cotrobăi prin toate ungherele ei ascunse, a-ți murdări mâinile cu ea. Hemingway era mândru că și cărțile sale au coborât atât de mult spre pământ și au urcat în același timp atât de mult spre cerul artei.

Când Bernard își spune în gând cuvântul „jurnalist” (și prin acest cuvânt în Franța sunt desemnați și redactorii de radio și televiziune, ba chiar și fotografi din presă), nu și-l închipuie însă pe Hemingway și nici forma literară în care dorește să se afirme nu este reportajul. Mai repede visează să publice într-un săptămânal influent editoriale, în fața cărora să tremure toți colegii tatălui său. Sau interviuri. De fapt cine este pionierul jurnalismului? Nici un Hemingway, care-și scria impresiile din tranșeele frontului, nici un Orwell, care și-a petrecut un an din viață printre săracii Parisului, nici un Egon Erwin Kisch, cunosătorul prostituatelor pragheze, ci Oriana Falacci, care între anii 1969 și 1972 a publicat în săptămânalul italian Europeo un ciclu de convorbiri cu cei mai vestiți politicieni ai epocii. Aceste convorbiri au fost mai mult decât niște convorbiri simple: ele au fost niște dueluri. Puternicii politicieni înainte ca să-și dea seama că luptă în condiții ilegale - fiindcă întrebări putea să pună doar ea și nu ei - se zvărcoleau deja făcuți K.O. pe podeaua ringului.

Aceste dueluri au fost un semn al timpului: situația s-a schimbat. Jurnalistul a înțeles că a pune întrebări, nu este pur și simplu o metodă de lucru a reporterului, care-și realizează ancheta modest, cu bloc-notesul și cu creionul în mână, ci că aceasta este o modalitate

de a-și manifesta puterea. Jurnalistul nu este acela care întreabă, ci acela care are dreptul sfânt de a întreba, de a întreba pe orișicine despre orișice. Dar acest drept nu-l avem fiecare dintre noi? Și oare întrebarea nu este o punte de înțelegere aruncată de la om la om? Poate. Deci am să-mi explic afirmațiile: puterea jurnalistului nu se bazează pe dreptul

Milan Kundera

A UNSPRĂZECEA PORUNCĂ

său de a întreba, ci pe dreptul de a cere răspunsuri.

Vă rog să remarcăți bine, că Moise n-a introdus între cele zece porunci divine „Nu vei minți!”. Aceasta nu este întâmplător! Fiindcă acela care spune „nu minți!”, ar fi trebuit să spună înainte „răspunde!” și Dumnezeu n-a acordat nimănui dreptul să ceară celuilalt un răspuns. „Nu minți!”, „răspunde adevărul!”, sunt cuvinte pe care omul n-ar trebui să le spună altui om, dacă-l consideră pe acesta egal sieși. Poate numai Dumnezeu ar avea dreptul să i le spună, însă ca să facă acest lucru n-are nici un motiv, fiindcă cunoaște totul și n-are nevoie de răspunsul nostru.

Între cel care poruncește și cel care este obligat să asculte, nu este o diferență atât de radicală ca între cel, care are dreptul să ceară răspunsul, și între cel, care are datoria să răspundă. De aceea dreptul a cere răspunsuri era de foarte multă vreme acordat doar în mod excepțional. De pildă judecătorului care ancheta o crimă. În secolul nostru acest drept și l-au însușit statele fasciste și comuniste, și aceasta nu numai în cazurile excepționale, ci într-una. Cetățenii din aceste state știau că oricând poate sosi momentul, când vor fi provocați să răspundă: ce au făcut ieri; ce gândesc; despre ce vorbesc când se întâlnesc cu A; și dacă au relații intime cu B. Chiar imperativul acela sacru „spune

adevărul!”, a unsprezecea poruncă, în fața căreia n-au reușit să reziste, i-au transformat în mase de nenorociți infantilizați. Uneori însă se găsea un C, care pentru nimic în lume nu voia să spună, despre ce a vorbit cu A și ca să se revolte (deseori era singurul mod de a se revolta), în loc de adevărat spunea o minciună. Dar poliția știa acest lucru și punea să fie montate în secret în locuința acestuia sisteme de ascultare.

Făcea aceasta nu din niște motive condamnabile, ci pentru ca să afle adevărul, pe care minciunosul C îl ascundea. Ea-și exercita doar dreptul sfânt de a afla răspunsul.

În țările democratice fiecare ar scoate limba la un polițist, care ar îndrăzni să-l întrebe, despre ce a vorbit cu A și dacă are relații intime cu B. Chiar dacă și aici există puterea celei de a unsprezecea porunci sub toate aspectele posibile. De fapt o poruncă trebuie să domine secolul nostru, când decalogul divin este aproape uitat! Întreg edificiul moral al epocii noastre se bazează pe cea de a

unsprezecea poruncă și jurnalistul a înțeles, că mulțumită hotărârii secrete a istoriei el trebuie să devină administratorul ei, fapt prin care va dobândi putere, despre care nici un Hemingway sau Orwell nici n-au visat măcar.

Acest lucru s-a dovedit pentru prima dată mai clar ca orișicând atunci, când ziaristii americani Carl Bernstein și Bob Woodward au dezvăluit cu întrebările lor comportarea necinstită a președintelui Nixon în timpul alegerilor, și l-au obligat astfel pe cel mai puternic bărbat al planetei ca mai înainte să mintă în public, apoi să recunoască public și la urmă să plece cu capul plecat din Casa Albă.

Toți am aplaudat atunci, pentru că a fost acordată satisfacție dreptății. Paul a aplaudat în plus fiindcă în acest episod bănuia o mare schimbare istorică, un moment crucial, o clipă de neuitat, când se ajunge să fie schimbate gărzile; apăruse o nouă putere, unică în stare să alunge de pe tron pe bătrânul profesionist al puterii, care până atunci fusese politicianul. Să-l alunge de pe tron nu prin puterea armelor și a intrigilor, ci prin simpla putere de a pune întrebări.

„Spune adevărul!”, zice jurnalistul și noi ne putem întreba care este conținutul cuvântului adevărat pentru cel care administrează instituția celei de a unsprezecea porunci. Să nu se ajungă la erori, vom accentua că nu este vorba

despre adevărul divin, pentru care a murit pe rug Jan Hus, nici despre adevărul științei și gândirii libere, pentru care a fost ars Giordano Bruno. Adevărul care corespunde celei de a unsprezecea porunci nu se referă nici la credință nici la gândire, este adevărul al celei mai de jos trepte ontologice, purul și pozitivistul adevăr al faptelor: ce a făcut C ieri; ce gândește cu adevărat în interiorul sufletului său; despre ce vorbește, când se întâlnește cu A; și dacă are relații intime cu B. Chiar dacă se află pe treapta cea mai de jos ontologică, acesta este adevărul epocii noastre și conține în sine aceeași putere de explozie pe care a avut-o cândva adevărul lui Jan Hus sau Giordano Bruno. „Ați avut relații intime cu B?” întreabă jurnalistul. C minte, că n-o cunoaște pe B. Dar jurnalistul râde în sine, fiindcă fotografii ziarului său a fotografiat-o deja demult în secret pe B în pielea goală în brațele lui C și depinde numai de el, când va fi publicat scandalul concomitent cu declarații minciunosului C, care laș și nerușinat afirmă că n-o cunoaște pe B.

Suntem în timpul campaniei electorale, politicianul sare din avion în elicopter, din elicopter în mașină, se străduiește, transpiră, înghite în fugă prânzul, strigă în microfon, ține discursuri de două ore, însă la urmă va depinde de Bernstein sau Woodward, care dintre cele cincizeci de mii de fraze, pe care acesta le-a cuvântat, va fi admisă pe paginile ziarelor sau citată la radio. De aceea politicianul va solicita să apară la radio sau televiziune în direct, dar acest lucru nu se poate realiza numai prin intermediul Orianei Fallacci, care este stăpâna emisiunii și care-i va pune întrebări. Politicianul va încerca să folosească clipele, când în sfârșit îl va vedea întregul popor, și să spună în grabă totul ce are pe inimă, însă Woodward îl va întreba numai despre ceea ce politicianul n-are deloc pe inimă și despre ce nu vrea să vorbească. Se va trezi astfel în situația clasică a liceistului ascultat la tablă și va încerca să folosească vechiul tertip: se va preface că răspunde la întrebare, însă în realitate va vorbi despre ceea ce și-a pregătit pentru emisiune acasă. Însă dacă acest tertip a ținut cândva în fața profesorului, nu va ține la Bernstein, care-l atenționează fără milă:

„N-ai răspuns la întrebarea mea!”

Cine ar avea chef astăzi să facă o carieră de politician? Cine și-ar dori ca toată viața să se lase ascultat la tablă? Cu siguranță fiul deputatului Bertrand Bertrand.

**În românește de
Ondrej STEFANKO**

Director de onoare : ȘTEFAN AUG. DOINAȘ, membru al Academiei Române

RELIEF

Nr. 7-9 (24-26) 1994

Redactor șef : EMIL ȘIMĂNDAN

Consiliul consultativ: IOAN ALEXANDRU, poet, senator de Arad; AUREL ARDELEAN, rectorul Universității de Vest „Vasile Goldiș” Arad; FLORIN BĂNESCU, prozator; DIMITRIE CAMENIȚĂ, rectorul Universității „Aurel Vlaicu” Arad; ONDREJ STEFANKO, poet.

Tiparul executat la

SC **MP** SRL

Revista se difuzează prin RODIPET. De asenemea se poate procura de la redacție.

Editor : Fundația Culturală „Ioan Slavici” Arad, Bulevardul Revoluției, nr. 81, Arad, 2900, tel. 057/216228, cont nr. 45108922, B.C. Arad